

WYKORZYSTANIE WYNIKÓW OCENY BUHAJÓW METODĄ CC NA PRZYKŁADZIE WOJEWÓDZTWA OLSZTYŃSKIEGO

Kazimierz Wawro, Anna Langowska

Instytut Genetyki i Metod Doskonalenia Zwierząt ART w Olsztynie

Ocena wartości hodowlanej buhajów wymaga znacznych nakładów finansowych [2] oraz dużej pracy służb zootechnicznych Okręgowych Stacji Hodowli Zwierząt OSHZ i Przedsiębiorstw rolnych [4]. W związku z tym nasuwa się pytanie, czy uzyskiwane wyniki oceny buhajów są właściwie wykorzystywane w praktyce. Skłoniło to do przeprowadzenia analizy wykorzystania wyników oceny wartości hodowlanej buhajów metodą CC przy uzyskiwaniu kolejnych pokoleń reprodutorów i przy produkcji nasienia do inseminacji krów w woj. olsztyńskim.

MATERIAŁ I METODY BADAŃ

Materiał badawczy stanowiły dane zawarte w dokumentacji hodowlanej prowadzonej przez OSHZ w Olsztynie. Rezultaty oceny buhajów metodą CC konfrontowano z wynikami publikowanymi przez Instytut Zootechniki [3].

Analizą objęto 76 reprodutorów, po których w latach 1972-80 kwalifikowano synów do wychowalni w Przedsiębiorstwie Hodowli Zarodowej Wopławka. Buhaje te, w zależności od wyniku oceny metodą CC, podzielono na pięć grup: I - indeks dla kilogramów tłuszczu powyżej 100% /IB > 100%/ i przewaga córek nad rówieśnikami w procentowej zawartości tłuszczu w mleku powyżej 0,001% /przew. % t. > 0,001%/ , II - IB > 100% i przew. % t. < 0,001%, III - IB < 100% i przew. % t. > 0,001%, IV - IB < 100% i przew. % t. < 0,001%, V - bez oceny metodą CC. Następnie zestawiono liczby: synów odchowanych w wychowalniach buhajów, zakwalifikowanych do poszczególnych klas na podstawie wyniku oceny osobniczej oraz skierowanych do rozplodu w SHiUZ, PGR i punktach kopulacyjnych. Liczebność synów buhajów z poszczególnych grup podano w liczbach bezwzględnych i w procentach łącznej liczby potomków zakwalifikowanych do wychowalni. Przeanalizowano także produkcję nasienia 33 buhajów ze SHiUZ w Olsztynie, dla których posiadano pełną dokumentację w tym zakresie.

WYNIKI I OMÓWIENIE

W stawce 76 analizowanych buhajów, po których kwalifikowano synów do odchowu w centralnej wychowalni, 43 sztuki /grupa I/ są "plus variantami". Ich indeks dla kg tłuszczu jest większy od 100%, a przewaga w procentowej zawartości tłuszczu w mleku córek nad rówieśnicami jest dodatnia /tab. 1/. Jest to zjawisko pożądane. Pewne zaniepokojenie budzi natomiast fakt, że do wychowalni byli kupowani synowie buhajów negatywnie ocenionych pod względem cech mlecznych /grupa IV/ tzw. "minus variantów" dla populacji bydła. Z badań Hibnera i Krzywdy [1] wynika, że istnieje duże prawdopodobieństwo negatywnej oceny syna, w przypadku gdy ojciec jest "minus variantem".

Najwięcej zakupionych do wychowalni i poddanych ocenie osobniczej buhajów /836 szt./ pochodziło po ojcach z grupy I /tab. 1/. Wśród ocenionych w latach 1972-80 1154 synów ojców buhajów klasę 4 uzyskało tylko 213 osobników, co stanowiło 18,5% ogółu odchowanych. Najwięcej buhajów w tej klasie /150 szt./ pochodziło po ojcach z grupy I. Stanowiły one jednak tylko 17,9% ocenionych synów tych reproduktorów. Pozostali synowie ojców z grupy I uzyskali nienajlepsze wyniki oceny osobniczej; do klasy B zakwalifikowano 19,8% poddanych ocenie, do C - 39,0%, a do klasy D - 23,2%. Podobnie kształtował się procentowy udział buhajów-synów reproduktorów z grup II, III i V. Analiza rezultatów oceny osobniczej buhajów /uzyskane klasy/ pozwala na stwierdzenie, że wynik oceny ojca w zakresie cech mlecznych nie wpływa na wynik oceny synów pod względem cech opasowych i związanych z tym klasą.

Wśród zakwalifikowanych do użytkowania w SHiUZ buhajów najwięcej /196 szt. - tab. 1/ pochodziło po ojcach z grupy I i jest to tendencja pożądana. Pewne obawy budzi natomiast fakt, że dalsze buhaje skierowane do inseminacji to synowie ojców wycenionych jako obojętni lub negatywni dla populacji bydła.

Najwięcej porcji nasienia w SHiUZ w Olsztynie uzyskano od buhajów najlepszych /IB > 100% i przew. % tł. > 0,001/ - około 0,5 miliona /tab. 2/. Jest to zjawisko pożądane, gdyż dąży się do unasiennienia jak największej liczby krów nasieniem reproduktorów ocenionych pozytywnie pod względem cech mlecznych. Mniej intensywnie natomiast należy wykorzystywać buhaje z tzw. "oceną obojętną". Tymczasem właśnie od takich buhajów uzyskiwano najwięcej nasienia w jednym roku użytkowania - średnio 5300 porcji /tab. 2/.

W podsumowaniu można stwierdzić, że w analizowanym okresie przy uzyskiwaniu kolejnych pokoleń reproduktorów i w inseminacji krów najintensywniej wykorzystywano buhaje ocenione pozytywnie pod względem cech mlecznych.

Tabela 1

Wykorzystanie buhajów w produkcji następnych pokoleń reproduktorów w zależności od wyników oceny metodą CC

Grupa i ocena buhaja metodą CC	Liczba ocenianych buhajów	Liczba synów																						
		poddanych ocenie osobniczej w wychowalni i uzyskane klasy				zakwalifikowanych do rozrodu				punkty kopulac.														
		A	B	C	D	A	B	C	D	SHiUZ	SHiUZ	PGR	PGR											
n	% do razem	% do	szł. n	% do	szł. n	% do	szł. n	% do	szł. n	% do	szł. n	% do	szł. n	% do	szł. n	zem								
I - IB > 100%, przew. % fł. > 0,001	43	836	72,4	150	17,9	70,4	165	19,9	78,3	326	39,0	70,3	194	23,2	73,2	196	23,4	70,8	298	35,6	72,3	148	17,7	74,0
II - IB > 100%, przew. % fł. < 0,001	8	172	14,9	43	25,0	20,2	15	18,7	7,1	78	45,3	16,8	36	20,9	13,6	46	26,7	16,6	55	32,6	13,6	34	19,8	17,0
III - IB < 100%, przew. % fł. > 0,001	6	53	4,6	7	13,2	3,3	10	18,9	4,7	22	41,5	4,7	14	26,4	5,3	14	26,4	5,1	17	32,1	4,1	8	15,1	4,0
IV - IB < 100%, przew. % fł. < 0,001	7	28	2,4	1	3,6	0,5	5	18,9	2,4	16	57,1	3,4	6	21,4	2,3	2	7,1	0,7	17	60,7	4,1	3	10,7	1,5
V - bez oceny metodą CC	12	65	5,6	12	18,5	5,6	16	24,6	7,5	22	33,8	4,7	15	23,1	5,7	19	29,2	6,9	24	36,9	5,8	7	10,8	3,5
Razem	76	1154	100,0	213	18,5	100,0	212	18,4	100,0	464	40,2	100,0	265	23,0	100,0	277	24,0	100,0	412	35,7	100,0	200	17,3	100,0

Tabela 2

Wykorzystanie buhajów w SHiUZ w zależności od wyników ich oceny metodą CC

Wynik oceny buhaja	Liczba buhajów	Liczba wyprodukowanych porcji nasienia				
		ogółem	średnio przez 1 buhaja	na 1 rok użytkowania		
				$\bar{x}$	$x_{max.}$	$x_{min.}$
IB > 100%						
Przew. % tł. > 0,001	21	498093	23718,7	4612,0	9164	280
IB > 100%						
Przew. % tł. < 0,001	3	84051	28017,0	4002,4	6870	86
IB < 100%						
Przew. % tł. > 0,001	9	143448	15938,7	5312,9	8125	1835
Razem i średnio	33	725592	21987,6	4747,7	-	-

LITERATURA

1. Hibner A., Krzywda J. : Niektóre zagadnienia wyceny wartości hodowlanej buhajów w latach 1966-1977. Now. rol., 10: 19-22, 1979.
2. Klocek F.: Stosowane w Polsce metody oceny wartości użytkowej i hodowlanej bydła oraz próba określenia ich wpływu na doskonalenie pogłowia. Wyd. wł. IZ, PWRiL, Kraków, 243: 3-96, 1970.
3. Wyniki oceny wartości hodowlanej buhajów. Biul. Inst. Zoot., za lata 1972-1983, T IX-XX.
4. Zarządzenie Nr 56 Ministra Rolnictwa z dnia 21 IV 1971 roku /znak P Zb 003/9/70/.

K. Wawro, A. Langowska

UTILIZATION OF THE BULL TESTING RESULTS OBTAINED BY THE METHOD
OF SIMULTANEOUS COMPARISON OF DAUGHTERS AND THEIR CONTEMPORARIES
AS EXEMPLIFIED BY THE OLSZTYN DISTRICT

Summary

The respective test comprised 76 bulls, the progeny of which was qualified in 1972-80 at the breeding department of the Animal Breeding Station Wopławka. The bulls were divided into 5 groups depending on the results of testing by the simultaneous comparison method /CC/ and of their effect on the quality of sons reared in the above breeding department was analyzed taking into account the number of sons reared in this department and the results of particular tests.

It has been found that:

- most bulls qualified for individual testing in the breeding department represented the progeny of the reproducers estimated positively in respect of milk performance traits,
- the results of individual tests of sons did not depend on the breeding quality of their fathers,
- in the activity region of the station of Breeding and Insemination of Animals in Olsztyn cows are most frequently inseminated with the semen of bulls estimated positively as regards the milk performance traits of their daughters.

К. Вавро, А. Лянговска

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕЗУЛЬТАТОВ ОЦЕНКИ БЫКОВ
ПО МЕТОДУ ОДНОВРЕМЕННОГО СРАВНЕНИЯ ДОЧЕРЕЙ И ИХ РОВЕСНИЦ
НА ПРИМЕРЕ ВОЕВОДСТВА ОЛЫШТЫН

Р е з ю м е

Соответствующие исследования охватывали 76 быков, сыновья которых были направлены в воспитательное отделение Станции племенного животноводства Воцлавка. Быки были разделены на 5 групп в зависимости от результатов оценки по методу одновременного сравнения. Анализировали их влияние на признаки сыновей с учётом числа сыновей содержащихся в воспитательном отделении и результатов индивидуальной оценки. Анализировали также продуктивность семени от отдельных быков используемых в Станции селекции и осеменения животных в Ольштыне.

Установлено, что:

- наибольшее число быков направленных в воспитательное отделение происходит от репродукторов положительно оцененных в отношении молочных признаков дочерей,
- результаты индивидуальной оценки сыновей не обнаружили связи с результатами оценки племенного качества отцов,
- в осеменении коров в районе деятельности Станции селекции и осеменения животных в Ольштыне наиболее интенсивно используется семя положительно оцененных быков в отношении молочных признаков их дочерей.